

lerinin bir araya getirilmesinden oluşturulmuştur. “Antoloji” kelimesinin “çiçek toplamak” anlamı ile kitabın sonundaki kaynakçayı karşılaştırdığımızda her şey yerli yerine oturuyor. Eğer ki her kitap bir çiçekse onlardan süzülener, toplanan çiçekler ile kişisel bilgi ve birikimin harmanlanmış hâlidir bu çalışma. Çünkü kitabı okuyarak sonuna geldiğimizde görüyoruz ki alıntıların hangi kitaplardan yapıldığına dair uzun bir kaynakça veriliyor. Kaynakçadan hareketle her okura neredeyse kendi düşünce ve birikimine göre kitap listesi hazırlama imkânı da sunuluyor.

Pekiyi, hiç eleştirimiz yok mu? Elbette var. Mesela kimi sözcükler için kendi tanım, görüş, açıklama ve yorumunu kısa tutmuş Raşit Keskin. Oysa bazı kelimelerin girişinde ya da sonunda görü-

yoruz ki çoğu aforizma niteliğinde şiirsel, kısa, vurucu tanımlar yazmış. Bunların yanı sıra “Kalbimin Leylak Notları” mensur şiir niteliğinde çok kıymetli açıklamalar da var. Keşke bunu bütün kelimeler için yapsaydı. Çünkü “biz en çok yazara ait hayatın içinden süzülüp gelen cümleleri sevdik.”

Sonuçta kanaatimiz odur ki her yaşta kitapseverin zevkle okuyabileceği, kelimelerin dünyasına yolculuğa çıkabileceği bir kitaptır bu. Yazarın “Başucunuza koyun Kalbin Leylak Saati’ni. Her gün bir kelime seçin kendiniz için ve umutla okuyun o kelimeyi. Belki siz de sevdiğiniz bazı güzel kelimeler için tanımlar arayacak, bir şeyler yazacaksınız. Neden olmasın?” dediği bu keyifli deneme kitabıyla okurların da dilimizin, güzel Türkçemizin tadına varması dileğimizdir.

İZMİR’DE İZ BIRAKMIŞ ÖNCÜ KADIN YAZARLAR

Nursel Kavak

“Ömrünü İzmir araştırmalarına adanmış kıymetli hocamız Prof Dr. Ömer Faruk Huyugüzel’e minnetle.” ithafıyla yayımlanan *İzmir’de İz Bırakmış Öncü Kadın Yazarlar* isimli kitap Ege Üniversitesinde başlatılan araştırma projesi neticesinde meydana gelmiştir. 8 Mart 2019 tarihinde Ege Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezinin (EKAM) öncülüğünde hazırlanan “Türk Kültürü ve Edebiyatında Kadın Sempozyumu”nda Huyugüzel, “İzmir’in İlk Kadın Yazarları” başlıklı bir bildiri sunmuştur. Bu bildiri Ege Üniversitesi Yayınlarından çıkan *Türk Kültürü ve Edebiyatında Kadın* kitabında neşredilmiştir. Mezkûr çalışma bu kitapta (*İzmir’de İz Bırakmış Öncü Kadın*

Yazarlar) bölüm yazarı olan akademisyenlerin katkılarıyla Ege Üniversitesinde başlatılan bir araştırma projesine dönüşmüştür. Editörlüğünü Şerife Çağın’ın üstlendiği bu kitap; “İzmir’de iz bırakmış öncü” on kadın yazarın basın, siyaset, cemiyet ve eğitim hayatında var olmalarını ele alan müstakil yazılardan müteşekkildir.

On üç bölümden oluşan bu kitapta hacim itibarıyla en fazla Cevriye İsmail Uyum’a yer verilmiştir. Ayrıca Asuman Gürman Şahin ve Şerife Çağın ayrı olarak ele aldıkları yazılarda Vedide Baha Pars hakkında ayrıntılı bir inceleme yapmışlardır. Bu kitabın bir diğer önemli özelliği de her bölümün sonunda kadın yazarların süreli yayınlardaki yazılarının sıralanmasıdır. İleride yapılacak araştırmalar için oldukça kolaylık sağlayabilecek bu yazılar, ayrıca konularına göre de tasnif edilmiştir.

Ön sözde Çağın, çalışmanın amacından ve İzmir’de matbuat üzerine yapılan araştırmaların genel özelliklerinden bahseder. Edebiyat tarihi çalışmalarının yanı sıra İzmir basın tarihi, İzmir’deki edebiyat ve fikir hareketleri üzerine yaptığı çalışmalarıyla aynı zamanda bir şehir tarihçisi olarak addedilen Huyugüzel’in bu çalışmadaki emeğinin büyüklüğüne vurgu yapılır. Devamında da kitabın yayınlanma süreci sırasıyla anlatılır. Başta Ömer Faruk Huyugüzel olmak üzere esere katkıda bulunmuş değerli akademisyenlerin çalışmaları neticesinde İzmir’de Cumhuriyet’ten önce ciddi anlamda bir kadın hareketliliğinin başladığı sonucuna varılır. Çağın, ön sözün devamında kitapta yer alan yazıların içeriği hakkında sırasıyla malumat verir. En nihayetinde de emeği geçen herkese samimi bir üslupla minnetini ifade eder.

Ömer Faruk Huyugüzel “İzmir’in İlk Kadın Yazarlarına Dair Yeni Bilgiler” başlıklı yazısına “Türk Kültürü ve Edebiyatında Kadın Sempozyumu”nda sunduğu bildirden yola çıkarak başlar. II. Abdülhamid, II. Meşrutiyet ve Atatürk dönemi basın dünyasında var olan İzmir’in ilk kadın yazarlarının, şairlerinin isimleri sıralanır. Mezkûr kadınların yeni araştırmalara vesile olmasını temenni ederek bildirisine son verir. 8 Mart 2021’de düzenlenen sempozyumda ise Huyugüzel, İzmir’in kadın yazarları hakkında yaptığı çalışmalar ile taradığı gazete ve dergiler neticesinde yeni bilgilere ulaştığını ifade eder. Bu yeni bilgilerin ekserisi İzmir matbuatında yazılarıyla döneminde ses getirmiş kadın yazarlardır. İzmir basınında ilk defa imzası görülen kadın yazarların Evliyazade Naciye ve Makbule kardeşler olduğu belirtildikten sonra II. Meşrutiyet devrinde kadın yazarların sayısının arttığına dikkat çekilir. Cumhuriyet döneminde hemen hemen

her alanda artan kadın hareketliliği neşredilen dergi ve gazetelerde kadın erkek eşitliği, hukuk, siyaset gibi kadını doğrudan ilgilendiren mevzularla alakalı çeşitli tartışma türündeki yazıların yer almasına neden olur. Bu tartışma türündeki yazılara erkeklerin yanı sıra kadın yazarlar da yazılarıyla iştirak etmiştir. Ardından İzmir’in tanınmış gazetecilerinden Tefvik Nevzat’ın kızları Menije ve Mutahhare Nevzat, Şekure Sacit, İffet Evin gibi isimlerin üzerinde durulur.

İzmir gazete ve dergilerinde özellikle II. Meşrutiyet’ten sonra sayıları artan kadın yazarlarının çoğunluğunun öğretmenlik mesleğini ifa ettiğini bildiren Huyugüzel, 1909-1930 yılları arasında muhtelif gazete ve dergilerde yazılarına rastladığı kadın-öğretmenlerin isimlerini sıralar. 1930-1940’lı yıllarda ise *Yeni Asır*, *İlk Adım*, *Anadolu*, *Halkın Sesi* gibi yayın organlarında kadın yazarların hikâye, roman, şiir, çe-

viri gibi türlerde neşrettikleri eserlerin sayısında artış olduğu vurgulanır. Bu kadın yazarlar arasında İzmir gazete ve dergilerine katkıda bulunan İstanbullu yazarlardan Nezihe Muhittin'in Asude Muhittin ile olan ya da olması muhtemel ilişkinin araştırılmaya layık olduğu belirtilir. Ardından İzmir gazete ve dergilerinde "kadın" takma adı kullanan erkek yazarlardan bahsedilir. En nihayetinde de 1950 sonrasında kadın yazarların sayısının ele alınan dönemlere kıyasla daha fazla arttığı aktarılır.

II. Meşrutiyet'in ilanı ile kadın derneklerinin ve dergilerinin arttığını ileri süren Sabahattin Çağın, bu faaliyetlerin büyük ölçüde Selanik'te ve İstanbul'da gerçekleştiğini ifade eder. İzmir'de kadın dergilerinin ortaya çıkmasının ise Cumhuriyet'in ilanından sonra mümkün olduğunu bildirdikten sonra aynı hususun kadınların eğitimi için de benzer olduğu zikreder. Bu tip faaliyetlerin yaşanılan dönem için oldukça zor olduğunu ve belli fedakârlıklar gerektirdiğini ifade eden Çağın, mezkûr müşkülleri göze alan iki kardeş kadın yazarın varlığına dikkat çeker. "İzmir Basının İlk Kadın Yazarı: Evliyazade Naciye" başlıklı yazısının konusu olan Evliyazade Naciye'nin hayatı hakkında ulaştığı sınırlı bilgiye yer verir. Eşinin vefatından sonra İzmirli kadınlara biçki dikiş eğitimi vermek üzere dernek kuran Naciye Hanım, Türkiye Cumhuriyeti'nin dokuzuncu başbakanı Adnan Menderes'in eşi Berin Hanım'ın annesidir.

Evliyazade Naciye'nin yazıları sadece İzmir matbuatında değil, İstanbul ve Selanik'teki yayın organlarında da neşredilir. Naciye Hanım'ın muhtelif yayın organlarında mensur şiiri, II. Meşrutiyet'in memlekete getirdiği güzellikleri ele aldığı yazısı yayımlanır. Ayrıca Çağın, yazarın millî edebiyat anlayışına uygun fikirleri savunduğu yazısını da tespit ettiğini ifade eder. Evliyazade

Naciye'nin, erkeklerin kadına bakış açısını, kadınların ve kızların okutulmasının engellenmesi, erkeklerin sokakta Müslüman kadınlara karşı saygısızca davranmaları, hastanede kimsesiz yatan hastalar ve hastanenin ihtiyaçlarıyla alakalı neşrettiği yazılardan belli bölümlere yer verilir. Kadınların dernek, kulüp kurmalarını takdir eden Evliyazade Naciye hemen hemen her yazısında kadınların kurtuluşuna vesile olacak hususun eğitimle gerçekleştiğini zikreder.

Fatih Alper Taşbaş "Matbuat Âleminde Kadın Olarak Var Olmak: Evliyazade Makbule" başlıklı yazısını üç kısma ayırmıştır. Evliyazade'nin hayatına geçmeden evvel İzmir'de yayımlanan ilk gazetelerin isimlerini sıralar. 19. yüzyılın sonlarına doğru gelişen Türk matbuatının ilk dönemlerinin erkek yazarlar hâkimiyeti altında olduğunu bildirir. Asrın son çeyreğinden itibaren pek çok alanda kendini geliştirmiş kadın yazarların da görülmeye başlandığını aktarır. "Evliyazade Makbule'nin Hayatına Dair" alt başlığında Evliyazade'nin hayatı hakkında tafsilatlı bir bilgiyle karşılaşmaktayız. Evliyazade Makbule'nin Türkiye Cumhuriyeti'nin en uzun süre dışişleri bakanlığı görevini yürütmüş Tefvik Rüştü Aras'la evliliği Makbule ve Naciye Hanımlara İstanbul ve Selanik'teki entelektüel çevreyle tanışma fırsatı bulmalarına sebep olur. Ayrıca yazının devamında Evliyazade ailesinin İzmir'de ikamet ettiği semt ve dönemin zengin aileleriyle dostlukları anlatılır. Taşbaş, iki kardeş arasında bir kıyaslama yaparak Naciye Hanım'ın Makbule Hanım'dan daha üretken bir yazar olduğunu ifade eder. "Bir Muharrir Olarak Evliyazade Makbule" başlığında ise yazarın gazete ve dergilerdeki yazı faaliyetlerini konuları ve türleri bakımından ikiye ayırır. Yazılarında kullandığı imzalar sırala-

nır. Tespit edilen ilk yazısında annelik ve anneler hakkındaki düşüncelerini aktaran Evliyazade Makbule, diğer yazılarında da Türk kadınlarının sosyal hayatta var olmaları, çalışma hayatına katılmaları, kadınların eğitim hakkından faydalanmaları gerektiğini ele alır. Bu tür yazılarında kadınları da eleştirilmesi çeşitli tartışmaların yaşanmasına sebep olur. Yıllar sonra Enis Tahsin Til ve Salah Birsel'in gündeme getireceği tartışmaya Cenab Şahabettin de hukukla alakalı hususlar üzerinden katılmıştır. Makbule Hanım'ın yazılarında üzerinde durduğu diğer meseleler ise evlilik ve ekonomidir. "Edebî Nitelikteki Yazıları ve Şiirleri"nde ise Evliyazade Makbule'nin tespit edilen yazılarının yayımlandıkları yayın organları sıralanarak şiirlerinde sıklıkla işlediği temalar örneklerle aktarılır. Makbule Hanım'ın "Kar Yağarken" başlıklı şiiri Cenap Şahabettin'in "Elhan-ı Şita"sı ile karşılaştırılır.

"İzmir Basın Tarihinde Muallim Dergisi ve Hatice Baise", başlıklı yazısında öncelikle II. Meşrutiyet'le birlikte yayımlanan gazete ve dergilerde müthiş bir artışın varlığına dikkat çeken Hatice Durgun; İzmir'in edebî ve Türkçülük ideolojisini savunan dergilerinin isimlerini sıralar. Ardından edebî, sosyal, siyasi bir niteliğe sahip olan *Muallim* dergisinin yayın kadrosuna yer verir. Dergide devrin yazar ve şairlerinin yanı sıra İzmir, İstanbul ve çevre illerin öğretmenlerinin de yazıları yayımlanmaktadır. Genellikle kız çocuklarının eğitimi, el becerilerinin geliştirilmesiyle alakalı dergide yer alan yazılardan örnekler verilir. Ayrıca *Muallim* dergisinde neşredilen makale, mensur şiir, hikâye, gezi yazısı ve bilmece türünde yazıların olduğu ifade edilerek, özetlerine yer verilir. Dergide kadın yazarların yanı sıra erkek yazarlar da "kız çocuklarını, kadınları" ele alan yazılar yazmıştır. Hatice Durgun yazının ikinci

bölümünde ise kadının yazar kimliğiyle ortaya çıkış sürecini anlattıktan sonra İzmir'in ilk kadın şairi olarak bilinen Hatice Baise Hanım'ın hayatı hakkında faydalandığı kaynakları sıralar. Ailesi hakkında bilgi verildikten sonra Hatice Baise'nin çeşitli dergilerde yayımlanan yazıları hakkında malumat verilir. *Muallim* dergisinin çıkmasına öncülük eden Hatice Baise Hanım şiir, mensur şiir ve makaleleriyle dergiye katkıda bulunmuştur. Hatice Durgun yazarın katkıda bulunduğu bu türlerin muhtevasıyla alakalı bilgiler verir.

Ömer Faruk Huyugüzel, Cumhuriyet öncesinin ilk kadın hikâye ve romancıları arasında addedilen Hadiye Hümeysra imzasının takma bir ad olabileceği ihtimali üzerinde durmaktadır. Özlem Nemutlu, "*Ahenk* ve *Yeni Şark* Gazetelerindeki Hikâye ve Romanlarıyla Hadiye Hümeysra" başlıklı yazısında Hadiye Hümeysra'nın hayatı hakkında hiçbir bilginin var olmadığına dikkat çeker. Hadiye Hümeysra'nın yazılarına en fazla İstanbul'da çıkan *Yeni Şark* gazetesinde rastlanmaktadır. Bu gazetenin sütunlarında erkek yazarların yanı sıra Suat Derviş, Halide Nusret, Melahat Cemallettin, Kamuran Şerif, Neriman Nüzhet gibi kadın yazarlar da bulunmaktadır. "Hikâyeciliği" ve "Romancılığı" başlığı altında Hadiye Hümeysra'nın *Yeni Şark* ve *Ahenk*'te tefrika edilen roman ve hikâyeleri tahlil edilir. Eserlerinde genellikle günlük, mektup ve hatırat gibi metotlardan faydalanan yazar, hissi ve lirik bir dil kullanmıştır.

"Bir Gazetenin Sahibi ve Başyazarı Olarak Cevriye İsmail Uyum başlıklı yazıda Dilek Yardım" II. Meşrutiyet yıllarında yetişen ve aynı zamanda ilk kadın yazarlardan olan Cevriye İsmail, Harf İnkılabı öncesi ülkedeki beş kadın gazete sahibinden biridir. Yardım, Cevriye İsmail'in gazeteyi devralma süreci, çeşitli sosyal faaliyetlerde bulunması ve siyasi

hayatı hakkında sırasıyla malumat verir. Cevriye İsmail'in şiir dışında hikâye, sohbet, köşe yazısı, makale, masal, mektup, mensur şiir türünde eserleri *Ahenk*'te neşredilir. Yazılarında ele aldığı konular sosyal yardım kuruluşları, ideal Türk kadınının hususiyetleri, çocuk yetiştirme, toplum düzeni, muhtaç insanlara yardım ve iktisattır. Sosyal düzenin sağlam temellerle inşa edilmesini amaçlayan Cevriye İsmail'in makaleleri “Kadın Eğitimi ve Kadın Hakları”, “Ev İçinde Anne Rolünde Kadın”, “Sosyal Hayatta Çalışan Kadın”, “Tasarruf Ve Yerli Üretim Fikri”, “Özgür Düşünce ve Kadın Hakları”, “Genç Kızların Sosyal Hayattaki Davranışları”, “Çalışma Fikrinin Aşılınması” başlıkları altında incelenir. İzmir’de pek çok sivil toplum kuruluşunda aktif olarak rol alan Cevriye İsmail, yazılarında kadınların ekonomik hayatta kendilerine yer bulabilmeleri, yetenekleri doğrultusunda eğitimler alıp kendilerini geliştirmeleri gerektiğini vurgular. “Edebî Yazıları” başlığı altında Cevriye İsmail’in gazete ve dergilerde yapılan taramalar neticesinde tespit edilen hikâye ve mensur şiirleri incelenir. Yazının nihayetinde Cevriye Hanım’ın mezarından bir görsele de yer vermiştir.

Hayattaki en büyük sevincinin İzmir’in işgalden kurtulması olduğunu ifade eden¹ Hasene Nalan, 1930 seçimlerinde erkeklerden de fazla oy alarak birinci sıradan meclis üyesi olmuştur. “Sağlık Cemiyetinin Gönüllü Emekçisi, Aydın Bir Kadın Yazar: Hasene Nalan” başlıklı yazısında Yasemin Mumcu, Hasene Nalan’ı farklı cephelerini dikkate alarak yazarı üç ayrı başlık altında incelemeyi uygun gördüğünü belirtir. “Siyaset

Alanında ve Kadın Tartışmalarında Hasene Nalan” başlıklı yazıda evvela Türkiye Cumhuriyeti’nin seçim sistemi, kadınların siyasete atılma süreci hakkında malumat verilir. Hasene Nalan’ın Türk kadını, siyaset ve kadın hakları konusunda yazdığı bir yazıda kadınların mebus isteğine çok sıcak bakmamasını ifade etmesi üzerine muhtelif yayın organlarında kadın ve erkek yazarlar bu mevzuu etrafında tartışmaya başlar. “Yardım Cemiyetlerinde Hasene Nalan” başlıklı yazıda Nalan Hanım’ın İzmir’de kurucu veya idare heyeti üyesi olarak görev aldığı yardım cemiyetleri sıralanır. Yardımcı Hemşireler Cemiyeti üyeleri arasında bulunan Hasene Nalan, İzmir’in ileri gelen kadınlarıyla birlikte *Hemşirelerin Kitabı* ismiyle bir eser neşreder. “Edebiyat Alanında Hasene Nalan” alt başlığında ise yazarın *Ahenk* gazetesi ile *Muallim* dergisinde neşredilen kısa hikâye, şiir, mensur şiir, masal ve gezi yazısı türünde eserleri incelenir. Kısa hikâyeleri ve mensur şiirleri dil bakımından kıyaslanır.

Burcu Çakın Erdağ, “İzmir’in İlk Kadın Milletvekili: Benal Nevzat Arıman” başlıklı yazısını dört ana başlığa ayırmıştır. Her başlığın altında konuyla alakalı Benal Nevzat’ın şiiri veyahut sözüne yer verilir. “Ailesi, Eğitimi ve Kişisel Hayatı” başlığı altında yazarın ailesi, eğitim hayatı, bildiği yabancı diller, çalıştığı sivil toplum kuruluşları, evliliği ve ölümü hakkında ayrıntılı bilgiye yer verilir. “Siyasi Hayatı” başlıklı yazıda Benal Nevzat ölümüne yakın verdiği röportajda siyaset dünyasına ne zaman girdiğini anlatır. 5 Aralık 1934 tarihini kadınlar için büyük bir bayram olarak addeden² Benal Nevzat, 1935

1 Yasemin Mumcu, “Sağlık Cemiyetinin Gönüllü Emekçisi, Aydın Bir Kadın Yazar: Hasene Nalan”, *İzmir’de İz Bırakmış Öncü Kadın Yazarlar*, ed. Şerife Çağın, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir 2021, s. 131.

2 Burcu Çakın Erdağ, “İzmir’in İlk Kadın Milletvekili: Benal Nevzat Arıman”, *İzmir’de İz Bırakmış Öncü Kadın Yazarlar*, ed. Şerife Çağın, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir 2021, s. 163.

seçimlerinde İzmir'in ilk kadın milletvekili adaydır. Dört dönem boyunca İzmir'de milletvekili olarak görevini sürdürmüştür. "Makaleleri ve Konuşmaları"nda 1924-1940 yılları arasında muhtelif yayın organlarında kadın, çocuk ve Atatürk konulu kaleme aldığı yazıların özetine yer verilir. "Edebî Eser ve Yazıları"nda Benal Nevzat'ın; şiir, hikâye, roman ve tiyatro türünde eser veren çok yönlü bir yazar olduğu vurgulanır. Mezkûr türler muhteva ve şekil bakımından incelenir.

"*Yeni Asır* Gazetesinin Kadın Romancısı Rebia Arif Bilgin" başlıklı yazı Asuman Gürman Şahin ve Şerife Çağın tarafından kaleme alınmıştır. Annesi ve babası *Yeni Asır* gazetesinin kurucularından olan Rebia Arif, çok genç yaşta bu gazetenin daimi yazar kadrosunda yer alır. *Yeni Asır* gazetesinde kadın hakları, moda, seçim, siyaset ve çocuklarla alakalı neşredilen makalelerin özetlerine yer verilir. Fransızca ve Rumca'yı bilen Rebia Arif, aynı zamanda İzmir Edebiyat Cemiyetinin üyesidir. "Romanları" başlığıyla Rebia Arif'in roman türünde verdiği eserler tetkik edilir. 1932'den sonra tefrika edilen romanlarını tekrar kaleme aldığı zikredilerek kurguda bazı değişiklikler yapıldığına dikkat çekilir. Romanlardaki kahramanların isimlerinin Servet-i Fünun döneminden çok daha farklı olduğu örneklerle sıralanır. Ardından romanlarında yer alan kahramanlar "Yeni Meslekler: Gazeteci- Yazar, Pilot, Doktor, Piyanist Kadınlar", "Sosyal Sorumluluk Bilincinde Olan, Savaşlarda Yararlılık Gösteren Kadınlar", "Serbest Tabiatlı, Mücadeleci Köylü Kadınlar", "Güzel Sanatlara ve Spora Düşkün Kadınlar-Değişen Eğlence Anlayışı", "Eş Seçimi ve Kadının Annelik Rolü" alt başlıklarında inceler.

İstanbul'da doğduğu belirtilen Nezihe Muhittin'in eğitim ve fikir hayatının şekillenmesinde anne tarafından akrabası olan Nakiye Hanım'ın rolü büyüktür. Nakiye Hanım'ın teşvikiyle katıldığı kadın toplantıları, kadınlık düşüncesine dayalı bir bilinç oluşmasına vesile olur. Bu toplantılarda Fatma Aliye Hanım'la da tanışır, o günkü heyecanını *Türk Kadını* isimli eserinde anlatır. "*Nezihe Muhittin'in İzmir Gazetelerindeki Hikâye ve Romanları*" başlıklı yazısının devamında Burcu Uşaklı Sandal, eğitimin önemini her fırsatta vurguladığı belirtilen Nezihe Muhittin'in öğretmenlik yaptığı okulların isimleri sıralanır. Batı'daki eğitim modelleri üzerine yaptığı araştırmalar neticesinde bir rapor hazırlayan Nezihe Muhiddin kadın partisi kurmak istese de muvafak olamaz. "Yazarın Kaderini Paylaşan Unutulmuş Eserler" başlıklı yazıda Nezihe Muhittin'in ölümünden 1990'lara kadar unutulmuş, hakkında pek fazla araştırma yapılmamış bir yazar olduğu zikredilir. Edebî hayatına Hüseyin Rahmi'nin teşvikiyle başlayan Nezihe Muhittin'in roman türündeki eserleri yayım yılına göre sıralanır. Üç yüze yakın hikâyesinin muhtelif dergi ve gazetede neşredildiği aktarılır. Kullandığı takma adlara yer verilir. Huyugüzel'in ilk yazısında araştırmaya değer bulunduğu Asude Muhittin ile Nezihe Muhittin arasında isim benzerliğinin olduğu sonucuna varılır. Yazının devamında romanlarında hangi yazarlardan etkilendiği, kurgu ve imla bakımından ne tür eksikliklerinin olduğu açıklanır. *Gözü Çöplükte Kalanlar* ve *Billur Köşk* isimli romanları tafsilatlı bir şekilde incelen-dikten sonra mukayese edilir.

Vedide Baha Pars iki ayrı başlık altında incelenmiştir. Asuman Gürman Şahin “İzmir’de Örnek Bir Eğitimci: Vedide Baha Pars’ın Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri”, Şerife Çağın ise “Vedide Baha Pars’ın Süreli Yayınlarıdaki Yazıları” başlıklı yazılarıyla Vedide Baha Pars’ın hayatı, kişiliği, eserleri ve süreli yayınlarıdaki yazıları ayrıntılı bir şekilde tetkik edilir.

İzmir’de İz Bırakmış Öncü Kadın Yazarlar’da da belirtildiği gibi ismi geçen kadınlar siyaset, eğitim, sağlık, basın, sosyal yardım kuruluşları gibi pek çok alanda aktif bir şekilde çalışarak İzmir’in kültür hayatına ve demok-

ratikleşme sürecine önemli katkılar sağlamışlardır. İzmir’le alakalı yapılan bilimsel çalışmaların günden güne arttığı düşünüldüğünde kitabın değeri daha iyi anlaşılmaktadır. Kitaba bir bütün olarak bakıldığında yer alan makalelerin oldukça titiz ve dikkatli bir çalışmanın ürünü olduğu anlaşılmaktadır. Ömer Faruk Huyugüzel’in bilgi ve tecrübelerinin âdeta aksi olan bu eser Şerife Çağın’ın editörlüğünde İzmir basın tarihinin önemli bir boşluğunu dolduracaktır. Umarım bu değerli çalışmayı en kısa sürede diğer yaynevlerinde de görebiliriz.